

जाहिरातींचे दर.
सालील पस्यावर चौकशी
करावी
व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास', पुणे

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(टपाल हशिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा

‘अर्थ एव प्रधान.’ इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख १४ जुलै, १९३७

अंक २८

दि नागपूर पायोनियर इन्शुरन्स कं. लि.

हेड ऑफिस : : : : नागपूर

त्रैवार्षिक बोनस
हयातीतील विम्यास ३६ रु.
हयातीनंतरच्या विम्यास ४५ रु.

वार्षिक हप्त्यावर
२½ टक्के
बोनस

विम्याचे पैसे त्वरीत देण्याचे
कंपनीचे वैशिष्ट्य

फायदेशीर अटीवर काम करण्यास
यजनदार व उत्साही एजंटस पाहिजेत
समक्ष भेटा अगर अर्ज करा.—

काटकसरीची व्यवस्था

व

भरभक्रम लाइफ फंडस

ब्रॅच मॅनेजर,
साठे बिल्डिंग, लक्ष्मी रोड, पुणे

UNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचे सरकारमान्य
झारापकर टेलरिंग
कॉलेज

आप्पा बळवत चौक, पुणे २
[माहितीपत्रक मागवा]

आपले पैसे खर्च झाल्याचा योग्य मोबदला

मिठाई
शाखव

तुळजाराम मोदी याचे

देगी बनारसी साखरेच्या मिठाईचे दुकान
रत्नागिरीच्या हपूस

आंब्याची शक्तिवर्धक

आंबा वफी

आगाऊ ऑर्डर दिल्यास हजारों रुपयांची मिठाई पुरवू शकू

तुळजाराम मोदी, मुख्य कारखाना, मोती चौक, सातारा

माधव सोमण ब्रदर्स

भरजरी शालू, लुगडीं वगैरे.
मोहक सर्व तऱ्हेची पातळे

पावसाळी कोट व छत्र्या

धोतरजोडी, शर्टिंग व कोटिंगचा
भरपूर स्टॉक

लक्ष्मी रोड

:

:

:

:

:

पुणे २

विविध माहिती

सुपक्षचा कालवा

गेल्या साली सुपक्षच्या कालव्यामधून जहाजाच्या एकूण ५,८७७ खेपा झाल्या आणि त्या जहाजाचे निवळ वजन ३३ कोटि टन भरले. हा आंकडा १९३५ च्या मानाने अत्यंत अल्प प्रमाणात कमी आहे. कालव्यामधून गेलेल्या मालाचे वजन २३ कोटि टन भरले. आणि १९३५ च्या मानाने ते ३ टक्के कमी झाले.

जी. आय. पी. रेल्वेच्या डब्यांत भिकान्यांचा छळसुळाट - मुंबई सबबन (उपनगर) मधील लोकल आगगाड्यांत बिन-तिकिटाने जाणाऱ्या भिकान्यांचा उतारुस फार त्रास होतो. ३१ मार्च, १९३७ अखेर सपलेल्या वर्षी जी. आय. पी. रेल्वेने अशा १,००९ भिकान्यास पकडून त्याचेवर सटले भरले.

ऑस्ट्रेलियासंबंधी हिंदुस्थानांत प्रचार

ऑस्ट्रेलिया देशासंबंधी प्रचार करण्याकरिता ऑस्ट्रेलियन नॅशनल ट्रेव्हल असोसिएशनचे प्रतिनिधि, मि. गॉलन, हे हिंदुस्थानात आले आहेत. ऑस्ट्रेलियन सरकार, त्या देशाशी उतारुची वहातूक करणाऱ्या आगबोट कपण्या, तेथील स्थानिक रेल्वे व व्यापारी सस्था ह्या सर्वांनी मिळून सदरहु असोसिएशनची योजना केलेली आहे हिंदी लोकांस ऑस्ट्रेलियासंबंधी माहिती मिळावी व त्या देशाशी त्यांचे दळणवळण वाढावे, अशी मि. गॉलन ही स्वतःपट करणार आहेत.

आंतरराष्ट्रीय साखर करार व हिंदी प्रतिनिधि

हिंदी साखरेच्या निर्गतीस बंदी करणाऱ्या आंतरराष्ट्रीय साखर करारावर हिंदुस्थानातर्फे लंडन येथील हिंदी ट्रेड कमिशनर, मि. मीक, ह्यांनी मध्यवर्ती कायदेमंडळाची समिती मिळेल, ह्या अपेक्षेने सही केली आहे ही समिती मिळण्याची सरकारास फारशी आशा वाटत नाही, सबब आंतरराष्ट्रीय साखर बोर्डावर आपला प्रतिनिधि न नेमण्याचे हिंदुस्थान सरकारने ठराविले आहे.

रेलवेच्या उत्पन्नातील वाढ टिकाऊ आहे काय ?

हिंदी रेलवेजना चालू वर्षाच्या पहिल्या तीन महिन्यात (एप्रिल ते जून) गेल्या सालातील तत्सम मुदतीमधील उत्पन्नापेक्षा १ कोटि ६४ लक्ष रु. ज्यास्त मिळकत झाली ह्याच गतीने उत्पन्न होत गेल्यास, गेल्या वर्षापेक्षा चालू वर्षाखेरी ७ कोटि रु. ज्यास्त उत्पन्न होईल. तथापि, पहिल्या तिमाहीमधील उत्पन्नाच्या वाढीचे प्रमुख कारण गव्हाची मोठ्या प्रमाणावरील वहातूक, हे असल्याने ती थाबल्यानंतर वर्षाच्या उत्तरार्धात रेलवेजच्या उत्पन्नात घट होऊ लागेल, असा अजमास आहे.

नव्या असेंब्लीची बैठक

मुंबई इलाख्याच्या नव्या राज्यघटनेमधील कनिष्ठ कायदेमंडळाचे अविधेशन पुणे येथे ता. १९ जुलै रोजी सुरू होईल.

मुंबई शहरातील मोटारगाड्या

मुंबई शहरामध्ये १९३६ साली एकूण ३,९२१ मोटारगाड्या व ४८५ लोऱ्या नोंदण्यात आल्या. त्यापैकी २,७५४ अमेरिकन बनावटीच्या व १,१६६ ब्रिटिश आणि ५०६ युरोपियन बनावटीच्या होत्या. मोटारीच्या अपघाताची संख्या ४,६६२ भरली व त्यांत ११२ माणसे मृत्युमुखी पडली.

मुंबई शहरातील पोलीस

मुंबई शहरात एकूण ४३ हजार पोलीस आहेत.

म्हैसूर संस्थानचे उद्योगधंद्यांस सहाय

म्हैसूर संस्थानात बगलोर शेजारी रसायने तयार करणारा एक कारखाना उभारण्यांत येत आहे. कारखान्याचे मंडळीस सस्थानाने ११ एकर जमीन बहाल केली असून दररोज २३ लक्ष गॅलन पाणी वापरण्यास परवानगी दिली आहे. विद्युत्पुरवठाही स्वस्त दराने करण्यांत येईल.

दरमाणशी २०० रु. प्राप्तीवरील कर

ग्रेट ब्रिटनमधील प्रत्येक पांच इसमापैकी एक प्राप्तीवरील करास पात्र आहे. अमेरिकेत हे प्रमाण ३०:१ असे पडते. प्राप्तीवरील कराचा दर ग्रेट ब्रिटनमध्ये जितका भारी आहे, तितका तो दुसऱ्या कोणत्याही देशात नाही. प्रत्येक इंग्रजास सरासरीने २०० रुपये इतका हा कर यावा लागतो. १९३५-३६ साली ब्रिटिश हिंदुस्थानातील २७ कोटि लोकाकडून १७ कोटि रु. प्राप्तीवरील कर जमा झाला ह्यावरून हिंदी लोकांचे दारिद्र्य दिसून येते.

मोटारीस बळी

अमेरिकेमध्ये दरसाल मोटारीचे अपघातामध्ये ३६ हजार लोक मृत्युमुखी पडतात व १० लक्ष लोकांस इजा होते. १९३६ साली ग्रेट ब्रिटनमध्ये रस्त्यावरील अपघातात ६३ हजार लोक मरण पावले.

मुंबई प्रायव्हेट मोटार ड्रायव्हर्स असोसिएशन

वरील सस्था रजिस्टर करण्यांत आली असून तिचे ६०० सभासद झाले आहेत पुणे येथील प्रायव्हेट मोटार ड्रायव्हर्स असोसिएशनही रजिस्टर करण्यासंबंधी तजर्नीज होत आहे असे समजते.

१३ कोटि रुपयाच्या विमानाची किंमत ३० हजार रु. झाली सुप्रसिद्ध जर्मन झेपलिन (हवाई जहाज) हिंडेनबुर्ग जळून साक झाले, त्यातून सापडणाऱ्या घातूस अजमासे तीस हजार रुपये किंमत येईल हे झेपलिन बाधण्यास १३ कोटि रुपये खर्च आला होता.

ग्वाल्हेर संस्थानाचा उत्पन्न-खर्च

१९३७-३८ साली ग्वाल्हेर संस्थानास २२७३ लक्ष रुपये उत्पन्न होऊन त्यातून २२१३ लक्ष रुपये खर्च होईल आणि ६ लाखाचा वाढावा उरेल, अशी अपेक्षा आहे.

पोस्टाची नवी तिकिटें

नवे बादशहा सहावे जॉर्ज ह्याचा मुसवटा असलेकी पोस्टाची तिकिटें २३ ऑगस्टपासून विकत मिळू शकतील.

तिरुपति देवस्थानाकडे जाण्याकरिता दोरावर चालणारी रेल्वे

मद्रास इलाख्यांतल तिरुपति हे धार्मिक ठिकाण सुप्रसिद्ध आहे. तिरुपति गावापासून देवस्थानास जाण्यास सात मैलाची चढण चढावी लागते. रात्रीचे वेळी ह्या रस्त्यावर दिवे लावण्यात येतात तिरुपति देवस्थानाकडे जाण्यास पडणारे श्रम वाचविण्याकरिता दोरावर चालणारी रेल्वे करण्याची आपली योजना पुण्याचे मेसर्स डेक्कन इंजिनिअर्स लि यांनी मद्रास सरकारास सादर केली होती, ती मान्य होऊन सदरहु फर्मला रेल्वे करण्यास लायसेन्स मिळाले आहे.

मुंबई बंदरातून सोन्याची साप्ताहिक निर्यात

	रु. किंमत
२७-६-३७ ते ३-७-३७	७९,४९,५८७
४-७-३७ ते १०-७-३७	२९,८७,१३२
२१-९-३१ ते १०-९-३७	२,९३,८५,८५,१२२

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... ३४६	५ वरील जकात कमी झाली
२ लॅकेशायरची कैफीयत ३४७	५ अर्थशास्त्रदृष्ट्या शेतीचे महत्त्व . ३५०
३ असिल भारतीय सहकारी परिषद ... ३४८	६ पॅलेस्टाइनची काळणी ३५१
४ स्फुट विचार ... ३४८	७ चंदनाच्या तेलाचा उपयोगधदा . ३५२
अधिकारग्रहणाच्या वादाचा निकाल कागला—तिसरें शतक बहुतेक पुरें झालें—सहकारी बँका आणि व्याजाचे दर—हिंदी स्टोअर्स सातें—वृत्तपत्राच्या कागदा-	८ मुंबई इलाख्यातील दारूचा संप ३५२
	९ ३३ टक्क्यांचे सरकारी रोखे .. ३५३
	१० सहकारी चळवळ . ३५४
	११ निवडक बाजारभाव . ३५५

अर्थ

बुधवार, ता १४ जुलै, १९३७

लॅकेशायरची कैफीयत

- ग्रेटब्रिटनमध्ये आर्थिक मंदी दूर होऊन चलतीस जोर आला आहे, ह्याचें कारण मुख्यत्वेकरून देशांतला अतर्गत व्यापार तेजीत आला आहे, हें होय. शस्त्रास्त्रांचें उत्पादन, आगबोटी व घरे बांधण्याच्या धंद्यास सरकारी प्रोत्साहन, शेती व सामाजिक स्थिति ह्यांमध्ये सुधारणा, इत्यादि बाबतींत योजना आखून त्या सरकारने पद्धतशीर रीतीने हाती घेतल्या असल्याने राष्ट्रीय उद्योगधंदे व व्यापार ह्यास उत्तेजन मिळालें आहे. तथापि, परदेशांत पक्का माल पाठविण्याच्या व्यापाराची बढती त्या मानाने झालेली नाही आणि परराष्ट्रीय देवघेवीवर विशेष अवलंबून रहाणाऱ्या इंग्लंडसारख्या राष्ट्रास त्या कारणाने प्रचलित चलतीचा अनिश्चितपणा प्रतीत होणे स्वाभाविक आहे. पुढे उपस्थित होणाऱ्या मंदीची छाया दिसण्याचा भास इंग्लंडमध्ये अनेकांस होत आहे ह्याचें कारण तरी हेंच आहे परराष्ट्रीय गिन्हाइकी गमावणाऱ्या ब्रिटिश धंद्याचें ठळक उदाहरण यावयाचें तर लॅकेशायरच्या गिरण्यांकडे बोट दाखविलें असता पुरें होईल लॅकेशायरच्या कापडाच्या गिरण्यांची स्थिति गेल्या दहापंधरा वर्षांत बिघडली आहे, ती अजून सावरलेली नाही. महायुद्धाच्या पूर्वीच्या भरभराटीच्या काळाशी तुलना केली असता असे दिसून येतें की, ब्रिटिश कापडाची निर्गत ह्या मुदतीत ५०० कोटि वार लाबी इतकी उतरली आहे, म्हणजे ही निर्गतीची घट ७० टक्क्याचे वर झाली आहे १९२४ सालापासून खुद्द ब्रिटनमधली गिन्हाइकी सुमारे ३० कोटि वारांनी वाढली असली तरी बी केवळ दरमि खसखस ह्या स्वरूपाची आहे लॅकेशायरच्या गिरण्यामधील जुनी यंत्रसामुग्री गेल्या दहा वर्षांत पुष्कळशी काढून टाकण्यात आली आहे. असे असूनहि ह्या धंद्यातली चवथा हिस्सा येथे जरूरीच्या मानाने फाजील असल्याचें आज आढळत आहे.

लॅकेशायरच्या ह्या दु.स्थितीस जबाबदार कोण ? तेथील कारखानदारांचें ह्या प्रश्नास स्पष्ट व ठराविक उत्तर आहे आणि तें हें की,

जपानची स्पर्धा व जगातील निरनिराळ्या पेठामध्ये वाढत असलेलें स्थानिक उत्पादन ह्याचे योगाने मॅचेस्टरचा माल मार्गे पडला आहे जपानला आपले कापड स्वस्त विकवयास कसे परवडतें ? त्या देशांतले तुलनात्मक मजुरीचे दर लॅकेशायरच्या भावाने एक पंचमांशापेक्षाहि कमी आहेत, अशी मॅचेस्टरवाल्याची तक्रार आहे हिंदी गिरण्याविरुद्ध त्याचें असे गान्धारणें आहे की, औद्योगिक संरक्षणाच्या सरकारी धोरणामुळे येथील कापडाचें उत्पादन गेल्या पंचवीस वर्षांत ११३ कोटि वारांपासून ३५५ कोटि वार लाबीपर्यंत चढलें आहे. ह्याच प्रकारचा उत्पादनाचा विस्तार अमेरिका, जर्मनी, झेकोस्लोव्हाकिया, इटली व तुर्कस्तान ह्या देशांमध्ये झालेला आहे. खुद्द इंग्लंडमध्ये सरकारी मदतीने आर्थिक स्वयंपूर्णतेचें धोरण अगिकारण्यांत येत असता लॅकेशायरच्या धंद्याने, कोणाच्याहि सहायावाचून, जगांतल्या एकूण कापडाच्या व्यापाराचा २० टक्के व ब्रिटिश गिन्हाइकीचा ९० टक्के इतका हिस्सा आपल्या हाती राखला आहे ह्याचा अभिमान मॅचेस्टरवाले बाळगीत आहेत ब्रिटिश साम्राज्यातील देशांमध्ये कापडाच्या आयातीचें नियंत्रण होत असल्याने जपानी मालाच्या व्यापारास पायबंद बसला आहे आणि लॅकेशायरच्या कापडास वाव मिळाला आहे तथापि, इतर देशांत कापडाच्या गिरण्याचा धंदा वाढत रहाणार हें निर्विवाद असून लॅकेशायरच्या कारखानदारांस आपला उत्पादन खर्च कमी करणे प्राप्त आहे. एका काळी लॅकेशायरचा उच्च दर्जा होता, तो आतां तसा उरलेला नाही आणि इतर देश आपली यांत्रिक कार्यक्षमता सारखी वाढवीत आहेत तेव्हा, विशिष्ट मर्यादेमध्येच लॅकेशायरचा कापडाचा धंदा चालेल, पूर्ववैभव पुन्हा प्राप्त होण्याची त्यास आशा नाही खुल्या व्यापाराचें तत्त्व पूर्वीप्रमाणें आज इंग्लंडमध्ये अमलात नाही. ब्रिटिश शेती व इतर धंदे ह्याचें संरक्षण व्हावयाचें तर कापडासारख्या बाहेरच्या गिन्हाइकावर अवलंबून असणाऱ्या धंद्याची वाढ मर्यादित होऊ दिल्यावाचून इंग्लंडला गत्यंतर नाही. स्वतःच्या बाजारपेठा आपल्या कक्षांत ठेवावयाच्या आणि परराष्ट्रीय गिन्हाइकी वाढवावयाची ह्या दोन्ही गोष्टी एकदम साधावयाच्या नाहीत, ही गोष्ट ब्रिटिश तज्ज्ञांनी नीट चौकशी व विचार करून सिद्ध केली आहे. दुसऱ्याचा माल मोठ्या प्रमाणात घेतल्यावाचून आपला स्वतःचा माल त्यास कसा विकणार ? हा प्रश्न येथे उपस्थित होतो.

वि बँक ऑफ इंडिया लि.

दि बँक ऑफ इंडिया लि. चे जुन अखेर हिशेब पुरे झाले आहेत वर्षाच्या पहिल्या सहामाहीचे व्यवहारात बँकेस १३ लक्ष ६४ हजार रु. नफा झाला, त्यातून इनकम व सुपर टॅक्सकरिता १३ लक्ष रुपयाची तरतूद केली व मागील हिशेबातील ६ लक्ष, ८७ हजार त्यात मिळविले, म्हणजे १९ लक्ष, १ हजार रु. नफा रहातो. भागीदारांस १० टक्के दराने कर माफ दिव्हिडंड (५ लक्ष रु) देऊन उरलेले १४ लक्ष १ हजार रुपये पुढील हिशेबात ओढावे, असे बँकेच्या डायरेक्टरांनी ठरविले आहे.

बँक ऑफ इंडियाची स्थापना १९०६ साली झाली. तिचा प्रत्येक भाग १०० रुपयांचा असून त्यातील निम्मे भादवळ वसूल केलेले आहे. भागाची संख्या २ लक्ष व भादवळ १ कोटि रुपये आहे बँकेच्या भागाचा बाजारभाव १३५-१४० च्या सुमारास असतो

अखिल भारतीय सहकारी परिषद

मजूर झालेले ठराव

[अखिल भारतीय सहकारी परिषदेचे चौथे अधिवेशन ता ३ व ४ जुलै रोजी बंगलोर येथे श्री रामदास पतलू यांचे अध्यक्षतेखाली मारले होते परिषदेत पास झालेल्या ठरावांचा गोपवारा खाली दिला आहे]

(१) सहकारी सोसायट्यांनी सरकारी रोख्यात गुंतविलेले आपले रिझर्व्ह व काही विशिष्ट भांडवल खेळते रहावे म्हणून त्यांस सरेदी करावे लागणारे रोखे ह्याच्या उत्पन्नावर प्राप्तीवरील कर व सुपरटॅक्स ह्यांची आकारणी होऊ नये, अशी कायद्यांत दुरुस्ती करण्याविषयी हिंदुस्थान सरकारास विनंति

(२) प्रातिक बँका व सहकारी सोसायट्या ह्यास ब्रिटिश हिंदुस्थानामध्ये जे हक्क व ज्या सवलती रिझर्व्ह बँक अँकटाने देण्यात आल्या आहेत, ते हक्क व त्या सवलती संस्थानी हद्दीमधील संस्थांस मिळाव्या, अशी शिफारस.

(३) रिझर्व्ह बँकेने शेतीसंबंधी प्रसिद्ध केलेल्या प्राथमिक रिपोर्टासंबंधी असमाधान व प्रातिक सहकारी बँकामार्फत सहकारी हुंड्याचे तारणावर शेतकऱ्यांस कर्ज मिळावयाच्या व्यवस्थेची (अँकटाचे १७ वे कलम) अंमलबजावणी करण्यासंबंधी आग्रह

(४) मध्यवर्ती प्रातिक लँड मॉर्गेज बँकाची घटना समाइक भादवलाच्या तत्त्वावर करण्यात यावी, ह्या बँकेच्या शेतीविषयक रिपोर्टातील सूचनेस विरोध सहकारी प्रातिक बँकास पुरेशा ठेवी मिळतात व त्याची घटना पूर्णपणे सहकारी तत्त्वावर असते, सहकारी बँकाचे व सोसायट्यांचे कर्जावरील व्याजाचे दर कमी आहेत ते वाढविण्यात यावेत ही शिफारस परिषदेस अमान्य आहे, जिल्हा बँकांची विभागणी करून त्याच्या लहान लहान बँका कराव्यात ही विचारसरणी परिषदेस कबूल नाही, इत्यादि ठराव.

(५) लँड मॉर्गेज बँकांनी जमीन गहाणाच्या बँकाचे डिबेंचर्सच्या मुदलाची व त्यावरील व्याजाची हमी घेतली असल्यास रिझर्व्ह बँकेने सदरहु डिबेंचर्समध्ये पैसे गुंतवावे व डिबेंचर्सच्या तारणावर पैसे यावे, अशी शिफारस.

(६) बँकिंगच्या व्यवहाराचे रिझर्व्ह बँकामार्फत योग्य नियंत्रण व्हावयाचे असल्यास, देशी पद्धतीने धडा करणारे ऑफ व सावकार रिझर्व्ह बँकेच्या कक्षेत येणे जरूर आहे व त्या संवधातील अडचणी विशेषशा मोठ्या नाहीत, असा अभिप्राय.

(७) सर्व सावकारांची नोंद करून त्यास लायसेन्स घेण्यास भाग पाडावे व प्रत्येक व्यवहाराचा तपशील पद्धतशीर लिहावयास त्यांस लावावे, अशी सूचना.

(८) स्त्रियामध्ये सहकारी चळवळीचा प्रसार करावा अशी सहकारी संस्थांस शिफारस

(९) प्रत्येक प्रांताने व संस्थानाने सहकारी इन्स्टिट्यूटसला सढळ हाताने मदत करावी, रजिस्ट्रारचे जागेवर काम करणारा अधिकारी अनुभवाने व विशेष शिक्षणाने पात्र व लायक असावा, इत्यादि ठराव.

(१०) इंडियन कोऑपरेटिव्ह रिव्यू, हे मासिक सहकारी इन्स्टिट्यूट्स व सहकारी बँका ह्याच्या संयुक्त पुरस्काराने चालावे व श्री. पंतलू ह्यांनीच त्याचे संपादक म्हणून काम करावे असा ठराव.

स्फुट विचार

अधिकारग्रहणाच्या वादाचा निकाल लागला

कायदेमंडळातील बहुसंख्याक पक्षाने अधिकार स्वीकार करण्याचे नाकारल्याने सहा प्रांतांत राजकारणाचा डाव कुजला होता, तो राष्ट्रीय संभेच्या कार्यकारी मंडळाने अधिकारग्रहणास अनुकूल ठराव मजूर केल्यामुळे आता चालू झाला आहे प्रातिक स्वायत्ततेचा कारभार नीट चालण्यास आणि लोकहिताचा कार्यक्रम पार पडण्यास कायदेमंडळात बहुमत असलेल्या पक्षाने मंत्रिमंडळ स्थापने अगत्याचे होते. सहा प्रांतांत ही गोष्ट घडून न आल्यामुळे राज्यकारभाराच्या गाड्यास खीळ बसल्यासारखी झाली होती. हंगामी मंत्रिमंडळ राज्यशकट कसाबसा हाकीत असली तरी सन्यासुच्या प्रधान मंडळाची सर त्यास येणे अशक्य होते. येत्या पंधरवड्यात राष्ट्रीय संभेच्या अनुयायांच्या हातात राज्यकारभाराची सूत्रे वरील सहा प्रांतांमध्ये जातील आणि त्यात नवीन कायदेमंडळाची अधिवेशने भरतील मुंबई इलाख्यात प्रातिक स्वायत्ततेच्या कारभारास रीतसर प्रारंभ झाला नाही आणि नवीन घटनेस अनुसरून निवडलेल्या कायदेमंडळाची बैठक होऊ शकली नाही. हंगामी मंत्रिमंडळाने आपला कार्यक्रम लोकांपुढे मांडून त्यास जनतेची मान्यता मिळवण्याचा प्रयत्न नेटाने केला आहे, आणि गेल्या शनिवारी व रविवारी येथे मुद्दाम भरवलेल्या परिषदेत त्याची चर्चा झाली हे त्या कार्यक्रमाचेच अंग होय. ह्या इलाख्यात कारभार ह्या मंत्रिमंडळाचे हाती राहतो का राष्ट्रीय संभेच्या ताब्यात जातो, हे शेवटपर्यंत अनिश्चित राहिल्याने मुंबई इलाख्यातली परिस्थिति थोडीशी चमत्कारिक झालेली आहे. कायदेमंडळातील बहुमताचा काटा राष्ट्रीय संभेच्या बाजूस झुकेल आणि इतर पक्षांच्या शिस्तवार सघटनाचा निश्चित व स्थिर पाठिंबा सध्याच्या कामचलाऊ मंत्रिमंडळास मिळणे कठिण होईल असा रंग आज दिसत आहे घोडामैदान जवळ आहे, निकालास आता फार दिवस लागावयाचे नाहीत.

तिसरे शतक बहुतेक पुरे झाले !

सुमारे सात वर्षांपासो हिंदुस्थानातून सोन्याच्या निर्गतीचा ओष चालू झाला आणि त्या प्रवाहात अजून सड पडलेला नाही सोन्याचा मोह जगात कोणास आवरला आहे ? पाश्चात्य राष्ट्रे सुधारलेली समजली जातात आणि चलनाचे कामी त्यांच्या व्यवहारांत नोटा व चेक ह्यांचा सरसहा उपयोग होतो. तरी तेथेहि सोन्याच्या सग्रहाविषयी कोण घडपड चालली आहे ! सोन्याचे जागतिक उत्पादन फार झाले, त्यास मर्यादा घालण्याची सूचना दक्षिण आफ्रिकेसारख्या राष्ट्रांस करण्यात यावी असे कोणी म्हणतो तर सोन्याचे चलन पुन्हा चालू करावे म्हणजे सोन्याच्या फजील पुरवठ्याचा उठाव होईल असे कोणी प्रतिपादतो सोन्याची किंमत इंग्लंड, अमेरिका वगैरे प्रमुख राष्ट्रांनी उतरवून स्थिर करावी अशीहि शिफारस करण्यात आली आहे पण हिंदी सोन्याची निर्गत सारखी चालू असून ती ह्या देशास हितावहच आहे असे मत हिंदुस्थान सरकार व्यक्त करित आले आहे. गेल्या सात वर्षांतल्या हिंदी सुवर्ण निर्गतीची किंमत ३०० कोटि रुपयांवर येऊन ठेपली आहे आणि चालू आठवड्यांत हे तिसरे शतक पुरे होईल. ही निर्गत म्हणजे हिंदुस्थानच्या कोपऱ्यातला केर गेला असे

म्हणून ह्यासंबंधात बेफिकीरपणाची वृत्ति कित्येक दासवीत आहेत आंतरराष्ट्रीय व्यापारी संघाच्या परिषदेने नुकताच एक ठराव पास करून सुवर्णावर आधारलेली चलने सर्व देशात पुन्हा चालू व्हावी असे सुचविले आहे पण ह्या बाबतीत हिंदुस्थान सरकारास स्वतःचे असे काहीच धोरण नाही आणि ग्रेटब्रिटन ठरवील त्याप्रमाणे त्यास वागावे लागणार. इतर राष्ट्रास स्वतःच्या चलनासाठी सुवर्णसंचय जर आवश्यक आहे, तर तो हिंदुस्थानास कां नको? ह्या प्रश्नाचा सरळ विचार व्हावयास पाहिजे

सहकारी बँका आणि व्याजाचे दर

रिझर्व्ह बँकेने जनतेच्या माहितीसाठी प्रसिद्ध केलेल्या आपल्या रिपोर्टात असा अभिप्राय व्यक्त केला होता की, सहकारी बँकाचे ठेवीवरचे व कर्जावरचे व्याजाचे दर ह्यामध्ये जरूरी इतकी तफावत नसल्याने त्या सस्थास मजबुती येत नाही, ह्याकरिता त्यांनी प्राथमिक पतपेढ्या व शेतकरी कर्जदार ह्यावर आकारण्यात येणारा व्याजाचा दर चढवावा शेतकऱ्यास व्याव्या लागणाऱ्या व्याजाचा बोजा हलका करावा अशी मागणी एका बाजूने सारखी येत आहे आणि ती पुरवण्याचा कसो-शीचा प्रयत्न सहकारी बँका करीत आहेत, आणि त्याचबरोबर दुसऱ्या बाजूने, व्याजाचे दर हलके असल्याने ते चढवावे, अशी सूचना रिझर्व्ह बँकेसारखी अत्यंत वजनदार सस्था करीत आहे ह्या चमत्कारिक परिस्थितीतून मार्ग काढण्याचे अवघड कार्य बंगलोर येथे भरलेल्या सहकारी परिषदेस करावे लागले सहकारी संस्थांचा उद्देश भागीदारास अधिकांत अधिक फायदा मिळवून देणे हा नसून शेतकऱ्यास स्वस्तात स्वस्त दराने भाडविले पुरवणे हा आहे हे तत्त्व परिषदेत प्रस्थापित करण्यांत आले निर-निराळ्या क्षेत्रात परिस्थितीप्रमाणे व्याजाचे दर भिन्नभिन्न असणे अपरिहार्य आहे ही गोष्ट नमूद करण्यांत आली. त्याचप्रमाणे, बँकेचा मामुली खर्च चालून वृद्धीत कर्जाबाबत भरपूर तरतूद व्हावी आणि त्या बेताने कर्जावरील व्याजाचे दर शक्य तितके हलके ठेवावे ह्या सावधगिरीच्या धोरणासहि मान्यता देण्यात आली सदरहु मर्यादेत, निरनिराळ्या प्रांतात व परिस्थितीत व्याजाचे दर शेतकऱ्यासाठी जितके हलके करता येतील तितके करावे असे परिषदेचे मत पडले ह्या प्रश्नाची पुष्कळच चर्चा झाली आणि परिस्थितीच्या मानाने व सुरक्षिततेच्या दृष्टीने व्याजाचे दर चढीचे असल्यास हरकत नाही असे काही प्रतिनिधींनी प्रतिपादले आणि रिझर्व्ह बँकेच्या अभिप्रायास दुजोरा दिला. तसेच, बँकेचा चालू खर्च आणि भावी नुकसानी-बद्दल योग्य तरतूद ह्याचा परामर्श घेतल्यावाचून डोळे मिटून व्याजाचे दर उतरवणे शहाणपणाचे होणार नाही आणि बँकेच्या धोरणासंबंधाने निष्कारण गैरसमज मात्र माजेल अशी इशारत कराचीचे मि जमशेद मेथा ह्यांनी दिली, तिचीहि नोंद घेण्यात आली. सदरहु प्रश्नाचा, साधक बाधक मुद्याची भरपूर चर्चा होऊनच निकाल लावण्यात आला हिंदी शेतकऱ्यास आहे हाच व्याजाचा बोजा सहन होत नाही, तर त्याचा दर वाढवून सहकारी बँका त्याचे हित कसे साधणार? परंतु ह्याचा अर्थ असा नव्हे की बुडण्यासारख्या कर्जाची अगाऊ व योग्य तरतूद न करता बँकांनी आघळेपणाने व्याजे हलकी करावी, कारण, असल्या धोरणाचे दुष्परिणाम शेवटी सहकारी पेढ्या व त्यांचे शेतकरी सभासद ह्यासच भोगावे लागणार. तेव्हा रिझर्व्ह बँकेच्या अभि-प्रायातला ग्राह्यांस तेवढा घेऊन त्यापासून उत्पन्न होणारा गैर-समज परिषदेने दूर केला हे योग्यच झाले. रिझर्व्ह बँकेने आपली भूमिका विशद करून मांडली असती तर प्रस्तुत वाद माजण्याचे कारणच नव्हते.

हिंदी स्टोअर्स खाते—स्वदेशीस उत्तेजन

सरकारी खात्यांच्या उपयोगाकरिता लागणाऱ्या विविध जिनसा चागल्या व स्वस्त मिळान्या म्हणून त्यांच्या खरेदीच्या

कामासाठी स्टोअर्स डिपार्टमेंट ह्या नावाचे स्वतंत्र खाते हिंदु-स्थानात स्थापन झालेले आहे माल कसोशीने खरेदी करून निरनिराळ्या खात्यांस पुरवण्यासाठी लढनमध्येहि असेच स्टोअर्स खाते आहे आणि त्याच्यामार्फत खरेदीची व्यवस्था होऊन हिंदुस्थानात माल पुरवला जातो. शक्यतोवर ह्या देशातून व देशातल्या देशात येथील स्टोअर्स डिपार्टमेंटने मालाची खरेदी करावी म्हणजे ह्या व्यवहारातला फायदा निष्कारण बाहेर जाणार नाही, आणि हिंदी उद्योगधंदे व व्यापार ह्यांस उत्तेजन मिळेल अशा अर्थाच्या सूचना लोकांकडून सरकारास करण्यात आल्या आहेत. तथापि, हिंदुस्थानातील स्टोअर्स खात्याच्या कार्याचा विस्तार, त्यास वाव आहे त्या मानाने, वाढलेला नाही आणि येथील व्यापारी सस्था त्या संबधात सरकाराकडे गाऱ्हाणे करीत आल्या आहेत. स्टोअर्सखात्याने मनांत आणल्यास नमु-न्याप्रमाणे चागल्या जातीचा माल येथे कारखानदारांकडून त्यास करवून घेता येणे शक्य असते आणि विलायतच्या तोडांचे जिन्नस स्थानिक कारखान्यांमध्ये बनवता येतात, असा अनुभव आहे. हिंदुस्थानातील लष्करी खात्यास दरवर्षी साडेतीन लक्ष याई इतके मच्छरदाणीचे कापड लागते, परंतु जरूर त्या नमुन्याचा माल येथे मिळू शकत नाही ह्या सबबीवर ते सर्व आजवर बाहेरून आणण्यात येत असे हिंदी स्टोअर्स खात्याने हा प्रश्न हाती घेऊन एका कारखानदारास जरूर ती यंत्रसामुग्री आणावयास आता सांगितली आहे आणि बिनलष्करी खात्या-करिता जाळीच्या कापडाची आर्डरहि त्यास दिली आहे. लष्करी खात्याने निदर्शनास आणलेले दोष कारखानदारांने दूर केले आहेत आणि पंचवीस हजार याडींची लष्करी ऑर्डर प्रयोगाखातर त्यास मिळाली आहे दुसरे उदाहरण हिंदी आर-मारास लागणाऱ्या सुन्याचे देता येईल. हा माल हिंदुस्थानात तयार होणे शक्य न वाटून तो परदेशातून आणण्यात येत असे. ह्या बाबतीतहि स्टोअर्सखात्याच्या खटपटीमुळे आग्रा येथील एका कारखानदारास नमुन्याची ऑर्डर मिळाली आहे. मध्यवर्ती व प्रांतिक सरकारी खात्यास लागणारा माल, खटपट झाल्यास, पुष्कळसा हिंदी धंदेवाल्यांस पुरवता येऊन हिंदी लोकांस काम देता येते आणि हिंदुस्थानचा पैसा विनाकारण बाहेर जाणे थांबते ही गोष्ट घरील दोन दाखल्यावरून सिद्ध होत आहे. स्वदेशी मालाचा पुरस्कार चोहोंकडून होईल तरच देशा घद्याचे पाऊल जोराने पुढे पडू शकेल

वृत्तपत्रांच्या कागदावरील जकात कमी झाली

वर्तमानपत्रे छपावयाच्या कागदाचे आयातीवर त्याच्या किंमतीच्या मानाने शेकडा २५ टक्के मोलपरिमाण (अड-व्हॅलोरम्) जकात होती. सदरहु कागदाच्या किंमती अलीकडे बेसुमार वाढल्या व त्याबरोबर जकातीचा बोजाहि असह्य होऊ लागला मालाच्या मूळ भावातील जबर वाढीमध्ये त्यावरील प्रमाणाशीर जकातीची भर पडली व वर्तमानपत्रकारावर आपत्ती कोसळली त्याचा दुष्परिणाम वाचकांसहि थोडाफार सोसावा लागला. ह्यासंबंधातील अडचण दूर करण्याविषयीची मागणी सरकारास मान्य होऊन, आयात पट्टीचा बोजा कमी करण्याचे त्यांनी ठरविले आहे. किंमतीचे मानाने पट्टी न आकारता ती ह्यापुढे कागदाचे वजनावर आकारण्यात येणार आहे गुळगुळीत व रफ कागदाच्या रिळास दर हद्देवेटास अनुक्रमे १ रु १२ आ. व १ रु. ८ आणे पट्टी यावी लागेल उशीराने कां होईना सरकारने वर्तमानपत्राच्या घद्याचे गाऱ्हाणे ऐकले, ही समाधानाची गोष्ट आहे. तथापि, रिळाचा कागद वापरणे मोठा सप असणाऱ्या पत्रासच परवडते, सुटा कागद वापरणाऱ्या वृत्तपत्रांचीच संख्या फार मोठी आहे. ह्या सुट्या कागदावरील जकातीत फरक कर-ण्यात आलेला नसल्याने बहुसंख्य वर्तमानपत्रांवरील संकट दूर झालेले नाही.

अर्थशास्त्रदृष्ट्या शेतीचें महत्त्व

(लेखक.-श्री उद्धव नागेश केसकर, जी. डी. सी. ए., ऑडिटर,
कोऑपरेटिव्ह सोसायटीज, नडुरवार)

ज्या ध्यात अधिकांत अधिक क्फायत त्या ध्याकडे लोकांचें अधिकांत अधिक लक्ष, असा अर्थशास्त्राचा सिद्धांत आहे ह्या सिद्धांताची कसोटी शेतीच्या ध्यास लावून पाहिली असता, अलीकडे खेडीं ओस पडून शहरां का वाढत आहेत या प्रश्नाचा उलगडा सहज होतो. शेतीच्या ध्यात लाभाचें विशेष आकर्षण नाहीं, ह्या कारणानें शेतीची बरीच अनास्था होत आहे व त्यामुळे शेतीचें उत्पन्नहि घटत चाललें आहे वरवर पहाणारास शेती-सारखा क्फायतशीर दुसरा कोणताच धदा नाहीं असें वाटतें. कारण धान्याच्या एका दाण्याच्या बदला ओंजळभर दाणे पैदा होतात, इतका जबरदस्त फायदा देणारा दुसरा कोणता धदा आहे? परंतु थोडा विचार केला असता असें दिसून येईल कीं, ओंजळभर दाणे एका कणापासून उत्पन्न होण्याकरिता जे परिश्रम करावे लागतात त्यांची किंमत पैदा झालेल्या मालाइतकीच जवळ जवळ होते. शेतीत खपणाऱ्या शेतकऱ्याला साल अखेरीस खर्चवेंच वजा जातां केवळ मजुरीपेक्षा अधिक काहींहि मिळत नाहीं ही गोष्ट आतां सिद्ध झाली आहे.

दक्षिणेंतील बहुतेक जिल्ह्यात बहुधा चार वर्षांतून एक साल दुष्काळाचें, दोन साधारण व एखादें चांगलें अशी क्रममालिका दृष्टीस पडते त्यांतले त्यांत नगर, सोलापूर, व सातान्याचा काहीं भाग यांत तर नेहमीच अवर्षणामुळे पिकांची हेळसांड होते. पिकाची नासाडी न होतां ईश्वरकृपेनें सर्व पीक बऱ्या रीतीनें पदरांत पडलें तरी धारण कशी राहाणार ही गोष्ट शेतकऱ्याच्या स्वाधीनची नसल्यामुळे त्यानें शेतीत केलेल्या श्रमाचा योग्य मोबदला हमखास त्याच्या पदरात पडेलच असें पीक चांगलें येऊन देखील ठासून सागतां येत नाहीं. त्याच्या पदरात त्याच्या श्रमाचा दाम पडणें हें सोडतीत लागणाऱ्या बक्षिसाइतकेंच अनिश्चित असतें या गोष्टीची प्रचीति जे शेतकरी आहेत त्यांना पुरेपूर आलेली आहे सन १९३१ सालच्या जागतिक मंदीपासून शेतकरी वर्गाची स्थिति काय झाली आहे ती त्याचा तोच जाणें! शेतकऱ्याची स्थिति सुधारण्यासाठी सरकारचे व जनतेच्या पुढाऱ्याचे प्रयत्न चालू आहेत, परंतु स्वतः शेतकऱ्यांचेच डोळे उघडून त्याच्याचकडून संघशक्तीनें आपल्या उद्धाराचे प्रयत्न झाल्याखेरीज त्या प्रयत्नास यश येण्याचें चिन्ह दिसत नाहीं प्रामाणिकपणें कष्ट करून समाजातील निकृष्ट दर्जाच्या राहणीस अनुरूप असें जाडें भरडें अन्न आणि वस्त्र एवढ्या गोष्टींची देखील त्यांना ददात पडावी यापरतें आणखी दुर्भाग्य तें कोणतें? महाराष्ट्रांत सुपीक समजल्या जाणाऱ्या खानदेश जिल्ह्यातील शहादें तालुक्यात ज्याची शेती आहे अशा एका व्यवस्थित वागणाऱ्या व स्वतः मेहनती असलेल्या शेतकऱ्यानें आपल्या शेतीच्या उत्पन्नाचे व खर्चाचे ठेविलेले हिशेब खाली दिले आहेत ते बरेच उद्बोधक होतील.

हे जमाखर्चाचे आंकडे रा. मर्तंड गोविंद कुलकर्णी, काहादूल, यांचे आहेत त्याची स्वतःची मालकीची जमीन सुमारे ४५ एकर असून शेतसारा रु. ७५ आहे. जमिनीच्या उत्पन्नावर निर्वाह भागत नाहीं म्हणून सदरहु गृहस्थ कुसऱ्याची जमीन नफ्यानें करितात व अशा नफ्यानें केलेल्या जमिनीचें उत्पन्न व

खर्च हीं खालील आकड्यात आली आहेत. त्या आंकड्यावरून दिसून येईल कीं तेवीस वर्षांचें सरासरी उत्पन्न १३६ रु पडतें म्हणजे दर एकरां निव्वळ उत्पन्नाचें प्रमाण ३ रुपये पडतें. हें प्रमाण शेतीच्या ध्यात चांगल्या हुषार, कर्तव्यगार, मेहनती व लायस इसमाना आकर्षण करणार नाहीं हें उघड आहे

सन	एकर उत्पन्न	एकर खर्च	नफा	तोटा
१९१४-१५	२५०-१५-३	४५०-९-६	.	१९९-१०-३
१९१५-१६	३६५-१०-३	४०७-०-०	.	४१-५-९
१९१६-१७	५४७-६-३	६०९-१२-०	...	६२-५-९
१९१७-१८	७२५-५-३	६३३-१४-३	९१-७-०	.
१९१८-१९	६४३-१३-९	६१७-२-०	२६-११-९	.
१९१९-२०	२०९६-१३-९	११८३-८-०	९१३-५-९	.
१९२०-२१	२१४-१३-०	६२७-४-६	.	४१२-७-६
१९२१-२२	७२८-१४-६	५१७-१५-६	२१०-१५-०	...
१९२२-२३	२६८-१-०	३६२-१०-९	.	३४-९-९
१९२३-२४	२८७२-३-६	७७५-६-९	१२९६-१३-०	...
१९२४-२५	७५२-८-०	५७६-७-६	१७६-०-६	.
१९२५-२६	१६०-२-६	४५१-१४-३	.	२९१-११-९
१९२६-२७	९४०-२-३	५९४-६-९	३४५-११-६	...
१९२७-२८	१२२२-१२-३	८५०-११-०	३७२-१-३	...
१९२८-२९	७७५-१५-०	५६७-४-६	२०८-१०-६	...
१९२९-३०	११०९-१३-०	८७९-६-३	२३०-६-९	.
१९३०-३१	४४३-६-९	५३९-०-०	..	९५-९-३
१९३१-३२	४४२-४-६	४९३-१३-०	...	५१-८-६
१९३२-३३	५६०-१२-९	६४४-९-०	...	८३-१२-३
१९३३-३४	६५२-६-३	५९२-३-६	६०-२-९	...
१९३४-३५	७६८-४-३	४९९-५-६	२६८-१४-९	...
१९३५-३६	६१९-१२-३	७६६-५-०	.	१४६-८-९
१९३६-३७	५३९-१५-०	१०२३-५-०	५१६-१०-०	..
तेवीस वर्षांची एकूण	१७९०२-३-३	१४७६३-१४-३	१३८-५-०	.

उत्पन्नाचे प्रमाणात शेतसारा घेण्याची पद्धत सुरू करण्याबाबत पुष्कळांचे प्रयत्न चालू आहेत व अशी पद्धत सुरू झाल्यास आपत्तीचे काळांत शेतकऱ्यास पुष्कळच मदत होईल यात बिलकुल शंका नाहीं. तोपावेतो आपल्या वावाक्यांत जे मार्ग आहेत त्याचें अवलंबन शेतकऱ्यानें करित राहिलें पाहिजे. शेती क्फायतशीर होण्यासाठी तिजवर होणाऱ्या खर्चात काटकसर केली पाहिजे व तो खर्च शक्य तितका खाली आणिला पाहिजे व उत्पन्न शक्य तेवढें वाढवून आलेल्या मालाची जास्तीत जास्त क्फायतशीर रीतीने विक्री केली पाहिजे. ह्या दोन्ही गोष्टी संघशक्तीनें जितक्या सहज साध्य आहेत तितक्या दुसऱ्या कोणत्याहि मार्गानें साध्य होणाऱ्या नाहींत. पश्चिम खानदेश जिल्ह्यात निवडक बीं बियाण्याची घाऊक खरेदी करून शेतकऱ्यांना हंगामाचे पूर्वी तें पुरविण्याची व त्यांच्या मालाची क्फायतशीर रीतीने विक्री करण्याची सोय सहकारी खरेदी विक्री संघामार्फत करण्यात आली आहे. त्या योजनेचा भरपूर फायदा घेतला पाहिजे. प्रत्येक तालुकानिहाय शेती सुधारणा मंडळें (तालुका डेव्हलपमेंट असोसिएशन्स) आहेत त्यांचे सल्ल्यानें पिकावर पडणाऱ्या रोगराईचें निवारण करणें, सुधारलेलीं उपकरणें वापरणें, उत्तम खतें वापरणें, जमिनीची मेहनत व मशागत करणें, ताली घालणें वगैरे कामें झालीं पाहिजेत. शेतीच्या उत्प-

आचे व सर्चाचे हिशेब ठोकळ मानार्हे का होईना ठेविले पाहिजेत व वेळोवेळी प्रसिद्ध केले पाहिजेत प्रत्येक तालुकानिहाय शेतकऱ्याचे हितसंरक्षक सभे काढिले पाहिजेत व त्यांचे मार्फतीने आपल्या अहचर्णीची दाद लावून घेतली पाहिजे व दुष्काळा सारख्या प्रसंगी सकटातून पार पडण्यासारखी योजना घडवून आणिली पाहिजे. अर्थात् ह्या मोष्टी करण्यास शिक्षणाची आवश्यकता आहे. पण अशा रीतीने सर्व बाजूंनी नेटाने प्रयत्न झाल्याखेरीज 'शेती' ह्या धंद्याचा दर्जा वाढणार नाही व चांगले कर्तव्यगार लोक त्यात पडणार नाहीत. गिरणीतल्या मजुरास, ठाकडे तासणाऱ्या सुतारास, किंवा जोडे तयार करणाऱ्या चाभारास ज्याप्रमाणे आपल्या मेहनतीचा योग्य मोबदला मिळण्याबद्दलची खात्री असते तितक्या तरी खात्री शेतीचा धंदा करणारास मिळाली पाहिजे, व ही खात्री मिळणे शेतीचा धंदा अधिक किफायतशीर होण्यावर सर्वस्वी अवलंबून आहे

पॅलेस्टाइनची फाळणी

१९१७ साली तुर्कीकडून पॅलेस्टाइन हा प्रदेश ब्रिटिशांनी जिंकला. महायुद्धाचे समाप्तीनंतर त्याची व्यवस्था पहाण्याचे काम ग्रेट ब्रिटन-कडे आले, म्हणजे पॅलेस्टाइन हे एक ब्रिटिश मॅनेज्ड झाले सदरहु प्रदेश ज्यू लोकांचे दृष्टीने अत्यंत पवित्र असून ते त्यांचे मूळ स्थान असल्याने त्याकडे त्यांचा विशेष ओढा असणे स्वाभाविक आहे. दिवसानुदिवस तेथील ज्यू वसति वाढत आहे, तिला आळा घालण्यात यावा अशी स्थानिक अरबांची मागणी होती ज्यू लोकांच्या प्रयत्नांमुळे पॅलेस्टाइनची पुष्कळच प्रगती झाली असली, तरी अरबास त्याचा वरचष्मा नको होता ह्या असमाधानाचे पर्यवसान अखेर बंडाळीमध्ये झाले ज्यू लोकांस पॅलेस्टाइनमध्ये अवसर मिळेल असे त्यांस राष्ट्रसंघाने अभिवचन दिलेले होते, परंतु भाडवळवाल्या ज्यू लोकांपुढे आपला टिकाव लागणार नाही, ह्याकरिता वेळीच त्यांचे उच्चाटन व्हावे, अशी अरबांची मागणी होती तेथील परिस्थितीची चौकशी करून सूचना करण्याकरिता ब्रिटिश सरकारने गेल्या वर्षी लॉर्ड पील ह्याचे अध्यक्षतेखाली एक कमिशन नेमले होते. त्याचा रिपोर्ट नुकताच प्रसिद्ध झाला आहे.

एकंदर परिस्थितीचा विचार करून पॅलेस्टाइनची फाळणी करावी असे त्यांनी सुचविले आहे ज्यू व अरब अशी दोन विभक्त स्वतंत्र राष्ट्रे निर्माण करण्यात येऊन त्यांच्यामध्ये पॅलेस्टाइनचा मुलूख वाटून टाकण्यात यावा, अशी कमिशनची शिफारस आहे दुसरी कोणतीही व्यवस्था टिकाऊ होणार नाही, तेव्हा चरील फाळणीचा प्रयोग करून पहावा, असे तिचे म्हणणे आहे ज्यू अगर अरब ह्यांपैकी कोणाचेच प्रभुत्वाखाली दुसरा गट रहाण्यास तयार होणे शक्य नाही. कमिशनने ह्या फाळणीसंबंधी तपशीलवार सूचना केलेल्या नसल्या, तरी सदरहु योजनेच्या दिशा त्याने दाखवून दिलेल्या आहेत. पॅलेस्टाइनमधील पवित्र स्थळांचे संरक्षण व्हावे व जगातील ज्या कोणास ती पवित्र वाटतील, त्यास तेथे आनिर्बंध प्रवेश मिळावा, याकरिता एका नवीन मॅनेज्मंटची योजना कमिशनने सुचविली आहे पॅलेस्टाइनचे लष्करी केंद्र ह्या दृष्टीने बरेच महत्त्व असल्याकारणाने तेथील प्रकरणाविषयी इतर राष्ट्रांसहि कुतूहल वाटत आहे. ज्यू व अरब ह्यांच्या विभक्तीकरणामुळे पॅलेस्टाइनमध्ये कायमची शांतता होण्यास सहाय्य होते किंवा नाही हे लवकरच समजेल.

इनकम-टॅक्स कायदा वरचेवर बदलत आहे तरी इनकम-टॅक्स भरण्यात कायदेशीर रीत्या बचत करण्यासाठी

बी. एल. ठोसर, पब्लिक अकौंटंट

याचेकडेच आपले काम सोपवा

पत्ता:-१५५, रविवार पेठ, सोन्यामारुतीसमोर, पुणे

हेड ऑफिस-४९५-९७ काळवा देवी रोड, मुंबई १

"DAWN'S MENSORIUM" makes 6% addition to the monthly income of the family Prospectus sent free on application General Manager, "The Dawn of India Life Insurance Company Limited, POONA"

पायोनियर डाइंग हाऊस, पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोमॅक प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना.

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ—

वररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चाळू ठेवी द सा द शें २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात.

सेविंग बँक ठेवीवर द. सा. द शें. ३ टक्के व्याज दिले जाते.

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यांपासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दराबद्दल ईकेकडे चौकशी करावी.

कर्ज: सोने, चांदी, सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रकमा दिल्या जातात

मॅनेजिंग एजंट्स.

स्वल्प व्याजाने कर्ज मिळवा

स्वदेशी धर्मांना उत्तेजन देऊन त्याची योग्य जोपासना करण्यास व स्वतःच्याहि कायद्यासाठी कर्जाचे लोन सर्टिफिकेट घेण्यास आजच रु. २५, किंवा प्रथम रु. ६०० व दरमहा ३ प्रमाणे पुढे १० म्हणून १०० ते ५००० कर्ज, अगर कर्ज नको असल्यास रु. ५ ते १०० रोख मिळवा तसेच स्पेशल लोन घेऊन निकड्याच्या गरजा भागवा या इन्व्हेस्टमेंटमध्ये रोख रकमा मिळविणे किती कायद्याचे होईल याचाहि विचार करा प्रापेक्टस व एजन्सीसाठी २ आपल्याची तिकिटें पाठवून लिहा अगर मेठा

दि हिंदुस्थान इंडस्ट्रियल कंपनी, लि..

हेड ऑफिस—गिरगांव, मुंबई

ब्रँच—लक्ष्मी रोड, काकाकुवा मॅन्शन समोर, पुणे नं. २

चंदनाच्या तेलाचा उद्योगधंदा

म्हैसूर संस्थानांतील कारखाना

म्हैसूर संस्थानात व त्याचे जवळपासच्या मुलुखातील जंगलात चंदनाचे वृक्षांची लागवड होते. या झाडाच्या गाभ्यांतील खोडाच्या बारीक धलप्या तापवून त्यापासून निघणारा धूर साठवून त्यापासून चंदनी तेल काढतात सन १९१५ पर्यंत म्हैसूर संस्थानांतील चंदनाची निर्गत युरोपमधील देशात होत असे व त्याचें तेल काढण्याचा मक्ता केवळ परदेशांतील तेल गाळणाऱ्यांच्याकडे होता महायुद्ध सुरू झाले आणि एकदम परदेशांतील चंदनाची मागणी थांबली. जगातील एकदर उत्पन्नाच्या सात अष्टमांश चंदन एकट्या म्हैसूर संस्थानच्या अधिकारक्षेत्रात आहे उद्योगधंद्याच्या प्रगमनशील धोरणानुसार संस्थानाने चंदनी तेल तयार करावयाचा कारखाना स्थापन केला. सध्या एकदर पैदा होणाऱ्या सर्व तेलाची व्यवस्था म्हैसूरच्या सरकारी कारखान्याच्या नियंत्रणाने चालते व त्यातून १,२०,००० पौंड तेलाचें उत्पादन होऊन सरकारास १८ लक्ष रुपये उत्पन्न मिळते म्हैसूर संस्थानच्या बाहेर जवळपास चंदनी तेल तयार करण्याचे अगदी लहान लहान काही कारखाने आहेत परंतु म्हैसूर संस्थानच्या कारखान्याच्या मानाने त्यांत होणारी पैदास व तिचे व्यवहार फारच लहान आहेत

म्हैसूर संस्थानचे कारखाने स्थापन झाल्यापासून अत्यंत शास्त्रशुद्ध पद्धतीने आतांपर्यंत एक हजार टनापेक्षा जास्ती तेल पैदा झालेले आहे चंदनी तेलाचे मुख्य उपयोग सुगंधी कामात आणि औषधासाठी होतात. उकळणाऱ्या चंदनी तेलाचें तपमान बरेंच असल्यामुळे सुवासिक साबण व अत्तरे करण्यासाठी चंदनी तेलाचा उपयोग फार मोठ्या प्रमाणावर होतो या तेलाचा उपयोग कित्येक प्रकारच्या पिठास व मर्लईस सुवास देण्याकडे व हातरुमालाचे सुवास करण्यासाठीही होतो चंदनाच्या झाडाच्या खोडापासून वरील पद्धतीने काढिलेल्या तेलास चंदनी तेल असे म्हणतात. अन्य तऱ्हेने केलेली कित्येक तेलें चंदनी तेल या नावाने बाजारात आलेली आहेत परंतु अशा तेलात खऱ्या अस्सल व उची तेलात असणारे गुणांश मुळीच नसतात, किंवा फार थोडे असतात ज्याच्या योगाने खरें तेल औषधाच्या कामी येतें त्यात ९०% ते ९५% गुणांश असतात हलक्या तेलात याचा बहुतेक अभाव असतो.

मुंबई इलाख्यांतील दारूचा खप

“मुंबई इलाख्यातील खपणाऱ्या सर्व देशी दारूचा पुरवठा नाशिक येथील सरकारी डिस्टिलरीमधून होतो. १९३६-३७ साली सुमारे २० लक्ष गॅलन देशी दारू खपली. ही सर्व दारू बाटल्यातून भरली व त्या बाटल्या एकापुढे एक ओळीने माढल्या, तर त्याची लांबी ६३० मैल भरेल म्हणजे, मुंबई ते आग्रा इतकें लांब अंतर झाले! देशी दारू विकणाऱ्या दुकानाची सख्या मुंबई इलाख्यांत २,००० इतकी भरते गिऱ्हाडकास पडणारा दारूचा भाव सरकारने निश्चित केलेला नसतो, तो (१) सरकार दुकानदारांस कोणत्या दराने दारू विकते, (२) विशिष्ट क्षेत्रात एक्साईज पट्टी काय आहे व (३) दुकानाचा मक्ता लिलावात किती किंमतीस जातो, ह्या तीन गोष्टींवर तो अवलंबून असतो. बेकायदा दारू गाळण्याचें एकूण सपाशी बरेंच मोठें प्रमाण पडत असावें, असा अंदाज आहे.” वरील माहिती कमिशनर ऑफ एक्साईज, मि नाइट, हार्नी आपल्या एका भाषणांत सांगितली.

Ardomix

म्हणजेच आमची सुप्रसिद्ध औषधी “आर्तवदोपारी” होय. एका निष्णात स्त्री रोगचिकित्सकाच्या पाठावरून

तयार केलेलें हें दिव्य औषध ५० वर्षांच्या अनुभवानें स्त्रियांच्या सर्व रोगांवर अप्रतिम गुणकारी ठरलेलें आहे धुपणी, विटाळ नसणें अथवा थोडा असणें, ओटीपोटांत कळा मारणें, अकाली गर्भपात, ज्वर, कडकी, डोकें दुसणें, शोचास साफ न होणें, जीव गलघळणें, हातापायास कळा लागणें, बोंबे विटाळदोष बरे करण्याचा इमसास गुण आर्दोमिक्स (आर्तवदोपारी) मध्ये असल्यामुळे वैद्य व डॉक्टर्स मोठ्या प्रमाणावर बापरीत आहेत इतर बाजारी औषधें याची बरोबरी करू शकत नाहीत अनुभव घेण्यास सोपें जावे म्हणून तूर्त कांहीं दिवस एका बाटलीची किंमत फक्त २ रुपये ठेविली आहे ट स १२ आणे निराळा गावोगांव मरपूर कमिशनवर एजन्ट नेमणें आहेत पत्रव्यवहार करावा

हिंदुस्थान, बल्लदेश, व सिलोनसाठी मुख्य विक्रेतेः—

धी इंडो फॉरिन एजन्सीज. (डिपार्टमेंट नं ६)

३६१ सदाशिव पेठ, पुणे शहर

एजन्सीज —

मुंबई—यशवंत दत्तात्रय गाडगीळ, फणसवाडी, मुंबई २

धामणगांव—मे भागवत ब्रदर्स, धामणगांव, वऱ्हाड

हर्दा—चौथाजी तुळशीराम आणि सन्स, हर्दा, सी पो

सानदेश—डॉ जी एन महाजन, मोठे वाघोदे, सानदेश.

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळ्याजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भाडवल	१,००,०००
जमा असलेलें भाडवल	८३,१००
रिझर्व्ह फंड	४,८१२
इतर फंड	८९४
मुदतबंद ठेवी	१,६२,९९३
सेव्हिगज बँक ठेवी	६,७१६
मंत्राकडून येणें असलेलें कर्ज	२,८६,५३६
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	
गुतविलेली एकूण रक्कम	४२,६२४

सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित. शेअर्स विकत मिळतात आतापर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्यांहून केव्हाही कमी दिलें गेलें नाहीं. सोसायटी आपल्या मंत्राराना त्याच्या घराचे तारणावर कर्ज देते.

सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा.

जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज

३३ टक्क्यांचे सरकारी रोखे

रोखेबाजातील चढउतार मोजण्याचें प्रमुख साधन ३३ टक्क्याच्या रोख्याची किंमत हें आहे, असें समजण्यांत येतें. व त्या रोख्यांच्या बाजारभावाचे अनुरोधानें इतर भाव निश्चित होतात. एकोणिसाव्या शतकाचे पूर्वार्धांत ईस्ट इंडिया कंपनीनें वेळोवेळ कर्जे उभारलीं, परंतु त्यावर भारी व्याज यावें लागत असे. ग्रेटब्रिटननें कंपनीकडून हिंदुस्थानचा कारभार स्वतःकडे घेतल्यानंतर बरीच शांतता नाडू लागली व ३३ टक्के दरानें कर्ज मिळणें सरकारास शक्य झालें. मुख्यतः १८९४ सालीं जुनीं बरीच कर्जे ३३ टक्क्यात वर्ग करण्यात आलीं कित्येक कर्जांची रकम नंतर कमीहि केली गेली पहिल्या प्रथम ३३ टक्क्याचें कर्ज जेव्हां योजिलें गेलें, त्यावेळीं सदरहु कर्जाची रकम १ ऑगस्ट, १९३४ चे आत परत केली जाणार नाहीं, अशी सरकारनें हमी घेतली होती. ह्यानंतर परतफेड करावयाची असल्यास तीन महिन्यांची नोटीस देण्याचें बंधनहि सरकारनें स्वीकारलें. हमीची मुदत केव्हाच भरून गेलेली असल्याकारणानें ३३ टक्क्याचें कर्ज वरील अट संभाळून केव्हाहि परत करण्यास सरकारास मुभा आहे कर्जाचें कोणत्या वर्षी ३३ टक्क्यात रूपांतर झालें, हा प्रश्न आतां महत्त्वाचा नाहीं, सर्वच कर्ज परतफेडीस लायक झालेलें आहे इतर कर्जांची फेड केव्हां होणार, हें निश्चित केलेलें असतें व ठराविक तारखेपूर्वीं तें परत करतां येत नाहीं व ज्यास्त दिवस देवताहि येत नाहीं ३३ टक्के दराच्या रोख्यावरून रोखेबाजाराची नाडी समजते व त्यामध्ये सट्टेबाजीहि पुष्कळ चालते, ह्या कारणानें त्यास प्रातिनिधिक स्वरूप प्राप्त झालें आहे सदरहु सर्व रोख्यावरील व्याज मिळण्याची तारीख मात्र एकच निश्चित नाहीं कोणत्या कर्जाचें रूपांतर त्यात झालें आहे, ह्यावर व्याजाची तारीख अवलंबून रहाते

सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया, लि.

वरील बँकेस ३० जून अखेरच्या सहामाहीमध्ये, मागील सालातील ओढलेली बाकी धरून, एकूण १९ लक्ष, १२ हजार रु. नफा झाला, त्यातून भागीदारास करमाफ ६ टक्के दरानें डिव्हिडंड देण्याकरिता ५ लक्ष, ४ हजारांचा विनियोग करून उरलेले १४ लक्ष, ८ हजार रु. पुढच्या सहामाहीचे हिशेबांत द्यावे, असें डायरेक्टर बोर्डांनें ठरविलें आहे.

सेंट्रल बँकेची स्थापना १९११ सालीं झाली. तिच्या ५० रुपयाच्या प्रत्येक भागापैकी २५ रुपयाचा भरणा झालेला असून भागांची एकूण संख्या ६ लक्ष, ७३ हजार इतकी आहे. बँकेच्या भागाचा बाजारभाव ३३-३४ चे आसपास असतो.

मराठी सेंटर इन्स्टिट्यूट

‘मराठी सेंटर’ या संस्थेंत बुक-कीपिंग आणि अकौंटन्सी हे विषय शिकविण्याचा वर्ग येदापासून सुरू करण्यांत येणार आहे सदर वर्गाचा उद्घाटन समारंभ आणि संस्थेच्या सध्याच्या अभिधानाचें ‘मराठी केंद्र’ असें मराठीकरण करण्याचा समारंभ रविवार ता १८ जुलै, १९३७ रोजी सायंकाळी ४ वाजतां गोखले स्मारक मदिरात प्रो. वा. गो. काळे ह्यांचे अध्यक्षतेखाली होणार आहे

अखिल भारतीय सहकारी परिषद

अखिल भारतीय सहकारी परिषदेचें अधिवेशन येत्या वर्षी कराची येथें भरविण्यात येईल आणि स्टॅडिंग कमिटीची बैठक इदूर येथें भरेल

लक्षांत ठेवा] १९३७-३८ सालअखेर [लक्षांत ठेवा

कॉमनवेलथचें तृतीय मूल्यमापन होणार

“जनतेच्या सहानुभूतीमुळेच ‘कॉमनवेलथ’ ने सर्व विमा संस्थांत अग्रस्थान मिळविलें आहे व त्याबद्दल आम्ही जनतेचे अत्यंत आभारी आहोंत”

श्री. आर. एन. अभ्यंकर, बी. ए., एल. एल. बी.

मॅनेजिंग एजंट्स,

दि कॉमनवेलथ अँड अरन्स कंपनी, लिमिटेड

११ बुधवार पेठ, पुणे नं. २.

महाराष्ट्रातील प्रत्येक ठिकाणी भरपूर कमिशनवर एजंट्स नेमणें आहेत तरी विशेष माहितीकरिता हेड ऑफिसकडे पत्रव्यवहार करा

“अर्थ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयांवरील सोपी व व्यावहारिक उपपुस्तके पुस्तकें.

१ बँका आणि त्यांचे व्यवहार

२ रिझर्व्ह बँक

३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झालें आहे.

किं १ रु (ट. स. निराळा)

व्यवस्थापक, ‘अर्थ’ ग्रन्थमाला,

पुणे

१२ वर्षे पुण्यांत लोकादरास पात्र झालेले

★ महिंद्रकर ब्रदर्स ★

यांचे येथें आपले कपड्यांची खरेदी करा अगर करवून घ्या.

बुधवार चौक, पुणे

सहकारी चळवळ

प. खानदेश जि. को-ऑपरेटिव्ह इन्स्टिट्यूट, धुळे

जून महिना हा को-ऑपरेटिव्ह खात्याचा सालअखेरचा महिना असतो. त्यामुळे या महिनाअखेर इन्स्टिट्यूटचे सुद्धा सर्व हिशेब एकत्रित करावे लागतात. इन्स्टिट्यूटला जिल्ह्यांतील सर्व सोसायट्यांनी या महिना अखेर आपल्या सर्व वर्गण्या भराव्या लागतात. सालाबादप्रमाणे या इन्स्टिट्यूटने वर्गणी जमविण्याचा प्रयत्न केला आहे. वर्गणीवसुलीच्या कामात सर्व तालुक्यांमध्ये शिंदखेडे तालुक्याची पहिला नंबर लागला आहे कारण त्या तालुक्यातून इन्स्टिट्यूटची जवळ जवळ तीनचतुर्थांश वर्गणी गोळा झाली आहे व याचे कारण म्हणजे तेथील सुपरवायझर्स व बँक इन्स्पेक्टर यांनी मनापासून केलेले प्रयत्न, हे होय. बाकीच्या तालुक्यातील सुपरवायझर्स व बँक इन्स्पेक्टर यांनीही वर्गणीच्या कामी बरीच मदत केली आहे. परंतु शिंदखेडे तालुक्यातील उदात्त धोरण व प्रत्यक्ष उदाहरण डोळ्यापुढे ठेवून बाकीचे सुपरवायझर्स व बँक इन्स्पेक्टर याहीपेक्षा इन्स्टिट्यूटशी पूर्णपणे सहकार्य करून व प्रत्यक्ष मेहनत घेऊन वर्गणी गोळा करण्याचे कामी मदत करतील अशी आशा प. खा. जिल्हा को. इन्स्टिट्यूटचे चेअरमन, श्री दामोदर-राव गणपतराव पाटील, ह्यांनी व्यक्त केली आहे.

खेड व जुन्नर तालुका को सुपरवायझिंग यूनियन लि
(खेड, पुणे)

खेड येथील यूनियनचे कार्यक्षेत्रात पुढील सोसायट्या स्थापन झाल्या असून जून १९३७ मध्ये खाली दर्शविलेल्या त्यांच्या पहिल्या सर्वसाधारण सभा झाल्या—

(अ) जुन्नर तालुका:-१ कुसूर—ता. २१/६/३७ रोजी पहिली सर्वसाधारण सभा झाली.

२ सानगाव—ता. २६/६/३७ रोजी पहिली सर्वसाधारण सभा झाली.

३ आर्वी—ता. १७/६/३७ रोजी पहिली सर्वसाधारण सभा झाली.

(ब) खेड तालुका:-१ ढोरे भांगुरवाडी—ता. ८/६/३७ रोजी पहिली सर्वसाधारण सभा झाली.

२ मोई—ता. ६-६-३७ रोजी पहिली सर्वसाधारण सभा झाली.

येणेप्रमाणे ५ शेतकी सोसायट्यांची नवीन स्थापना झाली आहे.

पुणे सेंट्रल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लि.

नोटीस

या बँकेच्या सन १९३७-३८ सालच्या हिशेबाची तपासणी करण्यासाठी येत्या वार्षिक साधारण सभेने हिशेब तपासणीसाठी नेमणूक करावयाची आहे तरी सदर जागेसाठी ज्यास उमेदवार म्हणून उभे रहावयाचे असेल त्यांनी आपले अर्ज बँकेचे पुणे कचेरीत ता. ११ जुलै १९३७ पर्यंत दाखल होतील अशा वेताने पाठवावे. अर्जदार हा बँकेचा भागीदार असला पाहिजे उमेदवारांनी अर्जात आपले संपूर्ण नांव, पत्ता व लासकी अवश्य नमूद करावी.

पुणे शहर
ता. ६ जुलै १९३७ }

व दि चितळे,
मॅनेजिंग डायरेक्टर

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay

716 Sadashiv Peth,
Poona City

CONFIDENCE

is a worth-while asset in business building. The success that has attained Hindusthan's efforts to serve the public has its origin in public confidence, its

YEARS OF

Efficient Management, Fair Dealings, Prompt Settlement of Claims, Liberal Terms, Enterprize, Judicious Reserves, Sound Investments, Huge Assets and Useful Service

HAS CREATED

PUBLIC CONFIDENCE

The following figures will convince you :

NEW BUSINESS

Last year

Exceeds

2 CRORES & 50 LAKHS

BONUS

PER THOUSAND PER YEAR

On Endowment Rs 23 | On Whole Life Rs. 20

HINDUSTHAN

Co-operative Insurance Society, Ltd.

(ESTD 1907)

Branches Bombay, Madras, Delhi, Patna, Lahore, Lucknow, Dacca

Offices throughout India & the East

S. C. MAJUMDAR,
MANAGER. Bombay Branch.

POONA OFFICE — 180, Budhwar Peth.

निवडक बाजारभाव

सरकारी कर्जरोखे

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर १९३५ पासून)	३%
५% करमाफ लोन (१९४५-५५) ...	११९-१०
५% (१९३९-४४) लोन ..	१०५-३
४३% लाब मुदत (१९५५-६०) ...	११७-४
४% १९४३	१०७-०
३३% विनमुदत ...	९५-१३३
३३% १९४७-५० ..	१०५-९
३३% १९४८-५२ ..	९९-१४

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (लाब मुदत)	१०७-१४
४% मुंबई म्युनिसिपल (लाब मुदत) ...	१०७-४
४% मुंबई मिटी इन्व्हेस्ट ट्रस्ट बॉन्ड (७०वर्षे मुदत)	१०७-४
४% म्हैसूर कर्ज (१९५३-६३) ..	१११-८
५% म्हैसूर (१९५५)	१२२-२

मंडळ्यांचे भाग

बँका

बँक ऑफ इंडिया (भाग १०० चा, पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	१४१-०
बँक ऑफ बडोदा (१०० पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	११५-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५० पैकी २५ रु. भरले व ६% डिव्हि.)	३३-४
मुंबई प्रॉ. को. बँक (५० रु., ५% डिव्हि.)	६१-०
इपीरिअल बँक (५०० रु., १२% डिव्हि.)	१५४५-०
रिझर्व्ह बँक (१०० रु. चा भाग ३३% डिव्हि.)	१९८-४

In the Court of the

First Class Sub-Judge, at Poona

Insolvency Petition No 146 of 1936

In the Matter of : Gabriel Andrews, Christian, aged about 45, Tin maker, residing at 175, Sholapur Bazaar, Camp, Poona.

Applicant-debtor

Pursuant to a petition, dated 27th January 1936 made by the applicant-debtor and on reading it and hearing him it is ordered that the debtor be and the said debtor is hereby adjudged insolvent on condition that he pays in Court Rs 5/- p. m. with effect from July 1937 and he is ordered to apply for discharge within 12 months.

Dated this 28th day of June 1937.

D & AGASHE,
F C. Sub-Judge, Poona

दि बँक ऑफ बरोडा लि०

वरील बँकेस जून १९३७ अखेर संपलेल्या सहामाहीत, मागील वर्षातील ओढलेली बाकी (५७ हजार रु.) घेऊन, एकूण ३ लक्ष २१ हजार रु. नफा झाला. प्राप्तीवरील कर भरलेले १० टक्के डिव्हिडंड वाटण्याकरिता १३ लक्ष रु. खर्चाचे व उरलेले १ लक्ष ७१ हजार रुपये पुढील सहामाहीत ओढावे, असे बँकेच्या डायरेक्टरांनी ठरविले आहे

बँक ऑफ बरोडा ही संस्था १९०८ साली स्थापन झाली. तिच्या १०० रुपयाच्या भागापैकी ५० रुपयाचा भरणा झालेला आहे भागाची एकूण संख्या ६० हजार आहे. भागाचा बाजारभाव ११२-११५ रुपयाच्या आसपास असतो

NOTICE TO CONTRACTORS,

Sealed item rate tenders in B-2 form are invited for the work of "Reconstructing and substantially improving the Baramati Sangvi Road from miles No 0 to 8½ (Road Portion only)" estimated to cost Rs 90,000/- approximately.

2 The contract documents, drawings and specification of work can be seen during office hours on any working day, at the office of the undersigned where forms can be obtained on payment of Rs 3/- per form

3 Tenders which should be sealed and endorsed "Tender for the work noted above" will be issued up to 31st July 1937 and received by the undersigned up to 3 P. M. S. T. on 2nd August 1937 in his office and will be opened on the same date A sum of Rs. 1,000/- should be paid into any Government Treasury or a reliable bank as earnest money and the chalan or draft therefor must accompany the tender, without which no tender can be considered. This will be forfeited in case, after his tender is accepted, the contractor shall (in stated time) refuse to sign and complete the contract documents or to pay the Security Deposit, otherwise it will be refunded

4 The acceptance of the Tender rests with the Superintending Engineer, Deccan Irrigation Circle, who reserves the right to reject all tenders and no reason will be given for the acceptance or the rejection thereof.

5. No alteration in the form of the Tender or in the quantities of the Schedule and no addition in the shape of special stipulations shall be made without the consent of the undersigned and if this is done without authority, the tender may be rejected.

(Sd.) C. G. KALE,
Executive Engineer,
Poona Irrigation Division.

Central Offices,
Poona, 8th July 1937.

FOR
SAFETY, ECONOMY
AND
DURABILITY
Consult

V. G. & Sons
ELECTRICAL and RADIO ENGINEERS
AND
LICENSED ELECTRICAL CONTRACTORS
Laxmi Road, Ganapati Chowk, POONA.

जुन्या घरांची दुरुस्ती काळजीपूर्वक करून दिली जाते
मेठा अगर लिहा —

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदार
चिमण्या गणपति, सदाशिव. ५१२, पुणे

फाळणा दरसाल हलू नये म्हणून आमचें इच्छा गर्भ
संभव औषध घ्या व संततिनियमन करा.
औषध बंद केलें कों, मुलें होतात माहिन्यातून एकदाच घ्यावें
लागतें वर्षभर पुरणाच्या औषधाची किंमत रु. ५ ट. स. नि
गद्रे किजीशिन, खांडवा सी पी.

शेअरची विक्री पुनः सुरू झाली

भांडवल तरतें राहून पांच टक्के नफा

२००० महाराष्ट्रीयाना उद्योगधंदा.

“महाराष्ट्रीयाना उद्योगधंदा मिळून रोजच्या चहाच्या कपातील साखर
महाराष्ट्रीयानीं चालविलेल्या साखर-कारखान्याची मिळाली व भांडवलावर
थेकेचें व्याज मिळालें तरी सुद्धा स्वाभिमानी महाराष्ट्रीयाना आनंदच होईल

आम्ही सादी वापरतो त्याचें कारण स्वाभमानच
हा तुमचा शेअरफॉर्म व हा चेक।”

प्रेफरन्स शेअर रु. १० : : : ऑर्डिनरी शेअर रु. २५

शेअर फॉर्मस व सविस्तर माहिती खालील पत्त्यावर मिळेल.

दि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट लि.

२५७ बुधवार पेठ, पुणे २

दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनी, लिमिटेड.

रे पेपर मिल, मुंबवा, पुणे. पदमजी पेपर मिल, मुंबई.

पूर्वी आम्हांस लागणारा सर्व कागद आम्ही आपल्या देशांतच तयार करीत होतो, आणि
महाराष्ट्रातील कागदाचा धंदा सुप्रसिद्ध होता

सध्यांच्या यांत्रिक युगांत, कागदाचे प्रकार आणि त्यांस असलेली मागणी विलक्षण वाढली असतां
आम्ही पूर्ण स्वदेशी कागदच कां वापरूं नये आणि आम्हांस सर्व स्वदेशी कागद कां पुरवतां येऊं नये!

ह्या प्रश्नांस, दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनीनें, अनेक प्रकारांचा व प्रतींचा कागद आपल्या
कार्यक्षम कारखान्यांत तयार करून समाधानकारक उत्तर दिलें आहे.

तुम्हास कसलाहि कागद पाहिजे असो, त्यासंबंधानें खालील पत्त्यावर
चौकशी करून तो कागद घ्या.

८१५-१६ भवानी पेठ, पुणे.

अहमदाबाद हाऊस, बॅलर्ड एस्टेट, मुंबई.